

WERELDGRACHTEN

Ontdek de geschiedenis van de Amsterdamse grachtengordel

VOORBEREIDENDE LES IN DE KLAS – MUSEUMDOCENT

Lesverloop

De leerlingen worden in deze les voorbereid op de rondvaart. Ze leren over werelderfgoed en de relatie met Amsterdam. De les is van 'groot naar klein' opgebouwd:

Wereld → Nederland → Amsterdam

Aan het eind van de les ga je nog even terug naar 'de wereld'.

Praktisch

Spreek met de leerkracht van te voren af hoe laat je waar bent. Vertel dat je een computer/laptop, beamer/smartbord en internet nodig hebt!

Zorg dat je de les in 1 uur geeft. Afhankelijk van de klas kunnen leerlingen enthousiast meedoen en voor je het weet is je uur voorbij. Je moet in ieder geval het filmpje getoond hebben en het thema Werelderfgoed behandeld hebben.

Zet het Wereldgrachten-'bootje' neer en laat het achter op de school.

Zet de 1ste DIA klaar op het scherm (logo Wereldgrachten)

Opbouw les

Stel je zelf voor en vertel dat de leerlingen nu starten met het project Wereldgrachten. In deze les bereid je ze voor en in de volgende les (evt. datum noemen) gaan ze varen! Misschien hebben ze al gemerkt dat dit jaar veel te doen is rondom de grachten. Weten ze waarom? Ze bestaan 400 jaar in 2013!

Wie kent de Amsterdamse grachten? Kunnen ze de grachten noemen? Laat de leerlingen vertellen wat zij van de grachten weten. Wie heeft er wel eens over de grachten gevaren? Misschien kennen de leerlingen iemand die aan een gracht woont?

In dit project gaan de leerlingen zelf de grachten ervaren. En hoe gaat dat het makkelijkst. Natuurlijk op het water!

DIA - film

Laat de korte film zien (Deze staat op jullie stick). Vraag naar de reacties van de leerlingen. Wat is ze opgevallen? Schrijf evt. de eerste reacties op het bord.

Ga nu verder in op Werelderfgoed. De leerlingen hebben in het filmpje kunnen zien en horen dat de grachtengordel op de werelderfgoedlijst staat. Kan iemand in zijn/haar eigen woorden vertellen wat werelderfgoed is?

De internationale organisatie UNESCO heeft een lijst met daarop culturele en natuurlijke erfgoederen uit de hele wereld die we met z'n allen graag willen bewaren.

Wat is erfgoed eigenlijk?

In het woordenboek staat dat het iets is dat je erft. Erfgoed is een erfenis van het verleden voor het heden. Maar er is natuurlijk ook erfgoed van nu dat we graag voor de toekomst willen bewaren. Je zou erfgoed dus kunnen omschrijven als plekken en objecten die we graag willen behouden.

Ze hebben een aantal voorbeelden in de film gezien. Kunnen ze hier nog een paar van noemen?

DIA's – verschillende werelderfgoederen: 1^e = alleen beeld, 2^e = met namen van de landen.

In de film worden de volgende plekken genoemd (vet gemarkeerd = staan ook op de dia):

- **Stonehenge, Engeland**
- **Vrijheidsbeeld, New York, VS**
- **Acropolis, Athene, Griekenland**
- Terracotta leger, China
- **Chinese muur, China**
- **Pyramides van Cheops, Egypte**
- **Taj Mahal, India**
- **Groot Barrièrerif, kust Australië**
- Grand Canyon, VS
- Prehistorische grottekeningen, Lascaux, Frankrijk
- **Machu Picchu, Peru**
- Operahuis, Sydney, Australië

Verder op de dia:

- Sammarra, archeologische stad, Irak
- Traditionele woningen, Ashantirijk, Kumasi, Ghana
- Borubudur, Indonesië
- Istanbul, Turkije
- Kabash van Rabat, Marokko
- Eiffeltoren, Parijs, Frankrijk
- Amazonegebied, Brazilië

Evt. kan je bespreken waarom en hoe erfgoederen op de lijst komen.

Landen dragen eigen natuurlijke en/of culturele erfgoederen voor. Deze erfgoederen moeten uniek en bijzonder voor het land zijn. Waarom willen ze dit? Op deze manier vraag je aandacht voor de bepaalde plek en zal het land ook extra zijn best doen om het goed te bewaren voor de toekomst. Het mag bijvoorbeeld niet zomaar gesloopt worden (vaak waren het al monumenten). En, heel belangrijk: ze trekken heel veel meer bezoekers! Bezoekers/toeristen zorgen voor extra inkomsten.

Een jury beslist of een erfgoed op de lijst komt. Lang niet alles komt op de lijst! Ze zijn heel streng en het moet echt uniek en bijzonder zijn voor het land en de wereld. Er staan nu (2013) 981 werelderfgoederen op de lijst. Het is dus best bijzonder dat Nederland wel 9 Werelderfgoederen op de lijst heeft staan!

Na deze voorbeelden uit de wereld, zoom je nu in op Nederland

DIA – kaartje van NL met 8 punten (punt 9 is Willemstad op Curaçao!)

Tel de punten. Het zijn er 8. Je had het net toch over 9 plekken? Kan iemand verzinnen waar punt 9 ligt? In het Caribische gebied: Curaçao!

DIA – Kaartje met stippen en plaatjes

Al deze erfgoedsites zijn dus uniek. Ze vertellen op een bijzondere wijze het verhaal van Nederland. Dat deden ze in het verleden, dat doen ze nu en dat zullen ze in de toekomst blijven doen.

DIA's – 9 Nederlandse Werelderfgoederen (met en zonder namen)

Vraag de leerlingen of ze iets herkennen. Kinderdijk, de Waddenzee en natuurlijk de Grachtengordel zijn genoemd in de film. Alle 9 erfgoederen:

 <p>Stelling van Amsterdam</p>	 <p>Rietveld Schröderhuis, Utrecht</p>	 <p>Amsterdamse Grachtengordel</p>
 <p>Schokland</p>	 <p>De Waddenzee</p>	 <p>Molencomplex, Kinderdijk</p>
 <p>Willemstad, Curaçao</p>	 <p>Droogmakerij De Beemster</p>	 <p>Ir. D.F. Woudagemaal, Lemmer</p>

Zie bijlage voor een korte omschrijving van elk erfgoed.

Vertel bij een aantal erfgoederen kort wat het is. (In het Werelderfgoed Podium zien ze het nogmaals. Dus goed om het hier aan te stippen)

Afhankelijk van de tijd en het niveau van de leerlingen behandel je het volgende:

Nederland heeft besloten dat alles wat uit Nederland op de lijst komt, moet passen bij 3 belangrijke thema's:

1. Nederland Waterland (de strijd met en tegen het water) – *Waddenzee, Grachtengordel, Woudagemaal, Schokland, Kinderdijk, Beemster, Stelling van Amsterdam, Willemstad.*
2. Nederland als burgerlijke samenleving (o.a. ook het burgerleven in de 17de eeuw) - *Rietveld Schröderhuis, Kinderdijk, Grachtengordel, Beemster, Willemstad.*
3. Nederland als ontworpen land – *Woudagemaal, Schokland, Kinderdijk, grachtengordel, Beemster, Stelling van Amsterdam, Willemstad.*

(deze 3 hoofdthema's komen terug in het Werelderfgoed Podium)

Kunnen ze een foto aanwijzen die past bij een van de 3 thema's?

Je kunt dit zo moeilijk of eenvoudig maken zoals je wilt. De Waddenzee bij het thema 'waterland' ligt bijv. voor de hand.

Kunnen ze zelf nog meer mooie, bijzondere plekken in Nederland noemen die ze wel op die lijst zouden willen zetten? Inventariseer samen met de leerlingen. Zo mogelijk schrijf je een aantal plekken op het bord. Of laat je dit een leerling doen.

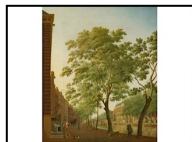
Evt. kan je ze ook plekken in de wereld laten noemen.

We hebben nu steeds verder ingezoomd op het werelderfgoed: van de hele wereld, naar NL en nu naar Amsterdam.

DIA – Luchtfoto Amsterdam

Kijk, op deze luchtfoto kan je goed de grachtengordel van Amsterdam zien. Binnenkort gaan jullie zelf een rondvaart over de grachten maken en horen en zien jullie wat er zo bijzonder aan de grachtengordel is. Wijs op de luchtfoto de grachtengordel aan. Evt. kan je ook CS en de Dam aanwijzen als herkenningspunten. Wijs op het water en de bomen. Die vallen op (als je dat vergelijkt met andere plekken buiten de gordel)

DIA – schilderij met boom aan gracht - *Hendrik Keun, De Keizersgracht bij het Molenpad, 1765-1785.* (Dit schilderij komt op verschillende plekken terug: op een banier in het Werelderfgoed Podium, als detail op het werkblad, als gelamineerd A3 beeld op de boot).

Kijk samen naar dit schilderij. Dit is de Keizersgracht in de 18de eeuw. Kijk samen met de leerlingen goed naar het schilderij. Laat ze het beschrijven. Een van de opvallende dingen zijn de bomen. Het was in de 17de eeuw heel bijzonder dat de stad zoveel bomen plantte! Je ziet dat dit schilderij niet tijdens de aanleg is gebouwd, maar veel later, want de bomen zijn al groot. Hier horen ze tijdens de rondvaart nog veel meer over.

Vertel dat ze starten in het Werelderfgoed Podium. Een plek waar alle Nederlandse erfgoederen worden gepresenteerd. Vanaf daar stappen ze in de boot en gaan ze varen. Onderweg zien en horen ze van alles over de grachten. Ook stappen ze uit om een grachtenhuis te bezoeken. Ze hebben het huis van Thadeus in de film gezien. Hoe vonden ze dat? Zij gaan natuurlijk niet bij Thadeus binnenkijken, maar in de Cromhouthuizen. Een 17de eeuw pand waar een rijke koopman woonde. Op de boot sluiten we af met een tekenopdracht van De Langste Gracht: alle deelnemende klassen werken allemaal aan een stuk tekening van de grachten en samen moet dat 400 meter worden!

DIA – Logo Wereldgrachten

Vraag de IIn of ze nog vragen hebben.

Tijd over:

DIA – Wereldkaart

Open de link: <http://unesco.nl/erfgoed-kaart/zoek>

Laat de leerlingen landen noemen waar ze familie hebben wonen, op vakantie zijn geweest of gewoon in geïnteresseerd zijn. Zoom in op deze landen en klik op een van de rode punten. Er staat kort wat informatie over het betreffende erfgoed en je kunt de bijbehorende foto's vergroten. Wat vinden de leerlingen van dit erfgoed? Kunnen ze zien waarom dit zo bijzonder is dat het bewaard moet blijven voor de toekomst?

Geen tijd over: zet deze link aan en vertel dat de leerkracht hier evt. zelf verder mee kan gaan.

Zeg gedag en tot ziens op de boot!